

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

ПРОГРАМА
КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ
З ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН (ПРАКТИЧНИЙ)

Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	024 Хореографія
Освітньо-професійна програма	Хореографія
Освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр

Програма кваліфікаційного іспиту з фахових дисциплін (практичний) для студентів спеціальності 024 Хореографія, освітньо-професійної програми Хореографія

Програму кваліфікаційного іспиту з фахових дисциплін (практичний) погоджено на засіданні циклової комісії музики і хореографії

Протокол від 06 березня 2024 р. № 3

Голова циклової комісії Тетяна РОМАНОВА

Програму кваліфікаційного іспиту з фахових дисциплін (практичний) затверджено Педагогічною радою Фахового коледжу «Універсум» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Протокол від 21 березня 2024 р. № 5

Директор Фахового коледжу «Універсум» Зоя ГЕЙХМАН

Пояснювальна записка

Основою підготовки фахівчинь/фахівців освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр у Фаховому коледжі «Універсум» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка є нормативно-правова база освіти: Закон України «Про освіту», Закон України «Про фахову передвищу освіту», «Положення про організацію освітнього процесу у Фаховому коледжі «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка» та інші нормативно-правові документи.

Програму кваліфікаційного іспиту складено з урахуванням програмових вимог до змісту дисциплін циклу професійної та практичної підготовки фахових молодших бакалаврів зі спеціальності 024 Хореографія, освітньо-професійної програми Хореографія, а саме: «Класичний танець», «Народно-сценічний танець», «Сучасний танець».

Мета кваліфікаційного іспиту з фахових дисциплін (практичний) полягає у визначенні професійної компетентності випускників, що передбачає практичну професійно-педагогічну підготовку фахового молодшого бакалавра: ступеня теоретичного засвоєння програм з фахових дисциплін, сформованості практичних умінь і навичок майбутнього педагога-хореографа, готовності до творчої самостійної педагогічної та концертно-виконавської діяльності.

Екзаменаційні білети розроблено з урахуванням практичних та теоретичних завдань з фахових дисциплін («Класичний танець», «Народно-сценічний танець», «Сучасний танець»), що є визначальними у формуванні професійної компетентності майбутніх артистів танцювального ансамблю, викладачів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів. Практичні завдання з фахової методики спрямовані на виявлення готовності випускника вирішувати професійні завдання.

1. Програмні результати навчання

За результатами навчання випускник демонструє такі програмні результати

- Володіє основами мовленнєвої професійної культури, несе відповідальність за результати своєї професійної діяльності.
- Використовує знання з історії світового та українського хореографічного мистецтва у взаємозв'язку із сучасною художньою творчістю.
- Демонструє професійні уміння з різних видів хореографії, артистизм, виконавську майстерність.
- Ефективно використовує інформаційні технології у соціальній та професійній діяльності.
- Застосовує знання для ідентифікації, формулювання і вирішення мистецьких завдань спеціальності, використовуючи різноманітні методи навчання і виховання.
- Володіє методикою організації та керівництва дитячим хореографічним колективом.
- Застосовує базові знання з історії України, основ філософських знань, іноземної мови, педагогіки та психології, анатомії, фізіології та основ медицини в професійній діяльності.
- Володіє методикою професійно-орієнтованих дисциплін спеціальності в галузі класичного, дуетно-класичного, народно-сценічного, історико-побутового, сучасного танцю, композиції та постановки танцю; володіє термінологією хореографічного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
- Демонструє хореографічні комбінації, етюди, постановки на високому професійно-художньому рівні.
- Володіє основами методології творчого процесу; основами музичного та художньо-сценічного оформлення хореографічного номера.

- Використовує оптимальні засоби, методики, спрямовані на удосконалення професійної діяльності, підвищення особистісного фахового рівня.
- Проводить репетиційну та постановочну роботу із танцівниками різних вікових груп.
- Здійснює постановки концертних номерів, володіє технікою виконавської майстерності та втілювати сценічний образ засобами хореографії.
- Демонструє рівень теоретичних знань та практично-виконавських навичок з акторської майстерності в процесі сценічної практики.
- Використовує різні форми творчої роботи (виступи в ансамблі, виконання сольних партій), забезпечує на високому професійному рівні власну виконавську діяльність.
- Вміє застосовувати традиційні та інноваційні методики в процесі викладання хореографічних дисциплін у початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах.
- Демонструє розуміння основних засад охорони праці й безпеки життєдіяльності та їх застосування, необхідності та дотримання норм здорового способу життя.
- Аналізує та узагальнює світовий досвід в сфері професійної діяльності.
- Демонструє лідерські якості, здатність до розкриття особистісно-творчого потенціалу та самореалізації в професійній діяльності.

До Атестації допускаються студентки/студенти, які виконали весь навчальний план підготовки фахового молодшого бакалавра. Атестація є комплексною перевіркою рівня відповідності досягнутих програмних результатів навчання вимогам освітньо-професійної програми фахового молодшого бакалавра Хореографія. Атестація здійснюється відкрито і публічно.

2. Методика та форма проведення

Форма проведення: комбінована.

Завдання кваліфікаційного іспиту з фахових дисциплін (практичний):
перше - демонстрація вправ біля опори та на середині зали з екзерсисів класичного, народно-сценічного, сучасного танців, друге - усна відповідь з практичним показом вправ, комбінацій класичного, народно-сценічного, сучасного танців.

Всі завдання мають професійне спрямування, їхнє вирішення вимагає інтегрованого застосування знань, умінь, навичок і способів діяльності.

Завдання екзаменаційних білетів кваліфікаційного іспиту в своїй сукупності охоплюють весь матеріал з різних розділів навчальних дисциплін і не повторюють одне одного.

1. Студентки/студенти демонструють вправи екзерсису біля опори та на середині зали з класичного, народно-сценічного танцю.
2. Студентки/студенти демонструють вправи на середині зали з сучасного танцю.
3. Студентки/студенти обирають білети.
4. Відповідно до номеру білету отримують від секретаря Екзаменаційної комісії завдання білету та ознайомлюються з ним.
5. На підготовку до відповіді надається до 15 хвилин.
6. Тривалість відповіді студентки/студента – 10-15 хвилин.

Оцінка за іспит є середнім арифметичним між балами, отриманими за виконання кожного завдання екзаменаційного білету.

3. Критерії оцінювання

Шкала оцінювання кваліфікаційного іспиту з фахових дисциплін (практичний)

Оцінювання результатів складання атестаційних іспитів здійснюється за 100-бальною шкалою оцінювання та відповідною рейтинговою оцінкою:

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – високий рівень знань (умінь) / виконання, з можливими незначними недоліками (помилками)
B	82-89 балів	Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) / виконання, без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) / змістовна робота, з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) / виконання, зі значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь) / виконання для подальшого навчання або професійної діяльності
F	1-59 балів	Незадовільно - низький рівень знань, недостатній для подальшого навчання або професійної діяльності

Критерії оцінювання дозволяють зробити висновок щодо рівня досягнення предметних результатів навчання.

Критерії оцінювання кваліфікаційного іспиту
з фахових дисциплін (практичний)

Національна оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
А відмінно 90-100 балів	Студентка/студент на високому рівні виконує вправи з класичного, сучасного та народно-сценічного танцю біля опори та на середині зали (відповідно до вимог навчальної програми). Знає структуру уроку та окремих його частин, принципи складання комбінацій та музичної розкладки рухів. Вільно володіє хореографічною термінологією. Вміє використовувати різноманітні педагогічні методи та прийоми. Досконало володіє технічними (виконавськими) навичками. Демонструє високу майстерність виконання та яскраво розкриває характер комбінацій. До виконання поставлених задач підходить творчо.
В дуже добре 82-89 бали	Студентка/студент технічно правильно виконує вправи з класичного, сучасного та народно-сценічного танцю біля опори та на середині зали (відповідно до вимог навчальної програми). Знає структуру уроку та окремих його частин, принципи складання комбінацій та музичної розкладки рухів. Володіє хореографічною термінологією. Вміє використовувати майже всі відомі йому педагогічні методи та прийоми. Демонструє достатньо високий рівень виконавської та акторської майстерності, але може припускатися незначних помилок. В повній мірі розкриває характер комбінацій, до виконання поставлених задач підходить творчо.

<p>С добре 75-81 бали</p>	<p>Студентка/студент на достатньому рівні виконує вправи з класичного, сучасного та народно-сценічного танцю біля опори та на середині зали (відповідно до вимог навчальної програми). Знає структуру уроку та окремих його частин, принципи складання комбінацій, але допускає незначні помилки в музично-ритмічній розкладці рухів. Уміє частково визначити помилки при виконанні рухів та знає маже всі шляхи їх подолання. Демонструє достатній рівень виконавської та акторської майстерності (йому бракує натхненності, емоційності виконання).</p>
<p>Д Задовільно 69-74 бали</p>	<p>Студентка/студент на середньому рівні виконує вправи з класичного, сучасного та народно-сценічного танцю біля опори та на середині зали (відповідно до вимог навчальної програми). Знає структуру уроку та окремих його частин, принципи складання комбінацій, але допускає значні помилки в музично-ритмічній розкладці рухів. Частково може визначити помилки при виконанні рухів та не в повній мірі знає шляхи їх подолання. Демонструє середній рівень виконавської та акторської майстерності (йому бракує технічної досконалості, натхненності, емоційності виконання).</p>
<p>Е задовільно (достатньо) 60-68 балів</p>	<p>Студентка/студент нижче середнього рівня виконує вправи з класичного, сучасного та народно-сценічного танцю біля опори та на середині зали (відповідно до вимог навчальної програми). Частково знає принципи складання комбінацій та принципи музичної розкладки рухів, припускається значних помилок при застосуванні їх на практиці; демонструє недостатній рівень виконавської та акторської майстерності.</p>
<p>FX незадовільно 35-59 балів</p>	<p>Студентка/студент на низькому рівні виконує вправи з класичного, сучасного та народно-сценічного танцю біля опори та на середині зали (відповідно до вимог навчальної програми); не володіє хореографічною термінологією. Не знає принципів складання комбінацій, слабо орієнтується у музично-ритмічній розкладці рухів. На низькому рівні володіє виконавською та акторською майстерністю.</p>
<p>F незадовільно 1-34 бали</p>	<p>Студентка/студент має низький рівень знань, що зумовлюється фрагментарними уявленнями про предмет вивчення. Демонструє розрізнені, безсистемні знання.</p>

4. Програма кваліфікаційного іспиту з фахових дисциплін (практичний)

Класичний танець

1. Методика вивчення базових рухів класичного танцю біля опори першого року навчання.
2. Послідовність вивчення основ класичного танцю.
3. Методика вивчення екзерсису обличчям до опори першого рівня складності.
4. Перегинання корпусу, їх різновиди обличчям до опори.
5. Методика вивчення базових рухів класичного танцю посеред зали першого року навчання.
6. Методика вивчення екзерсису посеред зали першого рівня складності.
7. Методика вивчення загальних поз класичного танцю.
8. Методика вивчення стрибків обличчям до опори.
9. Послідовність та методичні принципи вивчення програмного матеріалу.
10. Методика вивчення екзерсису біля опори другого рівня складності.
11. Опанування різних форм *port de bras, releve*; напів поворотів *en dehors* та *en dedans* у V позиції. *Epaulement*.
12. Основи професійної етики поведінки під час навчальних занять.
13. Методика вивчення екзерсису посеред зали другого рівня складності.
14. Різновиди *port de bras*. Правила виконання, порядок вивчення. Їх роль і значення в навчальному екзерсисі.
15. Варіативні підходи до розвитку навичок координації, ритмічної узгодженості роботи корпусу, рук, ніг, голови. Технології виконання різних груп і видів обертань.
16. Методика вивчення стрибків - *allegro* посеред зали.
17. Становлення методики викладання класичного танцю. Завдання педагога.
18. Методика вивчення екзерсису біля опори третього рівня складності.
19. Методика вивчення екзерсису посеред залу третього рівня складності.

20. Методика вивчення стрибків - allegro посеред зали.
21. Аналіз літератури з методики викладання класичного танцю. Методика створення комбінацій до уроку класичного танцю, принципи запису та розбору хореографічного тексту.
22. Методика вивчення рухів класичного танцю біля опори четвертого року навчання.
23. Створення комбінацій до екзерсису класичного танцю біля опори.
24. Розвиток музичальності на заняттях класичного танцю.
25. Методика вивчення екзерсису посеред зали четвертого рівня складності.
26. Методика вивчення стрибків - allegro посеред зали.
27. Створення комбінацій до екзерсису посеред зали та маленького allegro.
28. Методика вивчення простих партерних підтримок.
29. Методика вивчення технічно складних рухів екзерсису біля опори та на середині зали.
30. Методика вивчення повітряних підтримок.

Народно-сценічний танець

1. Джерела та шляхи розвитку народного хореографічного мистецтва України. Мистецтво як ефективний засіб формування національної самосвідомості.
2. Опанування технікою виконання вправ біля опори першого рівня складності: plié, battement tendu, battement tendu jettes.
3. Опанування технікою виконання вправ біля опори першого рівня складності: вправи на вистукування, каблучна вправа, ronde de jambs par terres.
4. Опанування технікою виконання вправ біля опори першого рівня складності: battement fondu, adagio, grand battement jettes. Вправи для гнучкості тулуба.

5. Опанування технікою виконання елементів українського народного танцю. Положення тулубу та рук. Уклін. Рухи: «колупалочка», «вірвовочка», «тинок».
6. Опанування технікою виконання елементів українського народного танцю. Положення рук у парі. Рухи: «голубці», «припадання», «упадання».
7. Опанування технікою виконання вправ українського танцю: «зальотний крок», «бігунець» Вивчення танцювального етюду українського танцю на основі вивчених рухів.
8. Характеристика народних танців Прибалтики. Опанування технікою виконання вправ біля опори першого рівня складності у різних національних характерах.
9. Опанування технікою виконання елементів латвійського народного танцю. Положення тулубу, рук, ніг. Уклін. Рухи: простий крок, крок з підскоком, хід по колу з притупами.
10. Опанування технікою виконання елементів етюду латвійського танцю: крок польки, крок польки в повороті у парі, просування, оберти, галоп.
11. Опанування технікою виконання елементів естонського народного танцю. Положення тулубу, рук, ніг. Уклін.
12. Опанування технікою виконання елементів латвійського народного танцю. Рухи: легкий біг з підскоками, крок польки, вальс із пристукуванням ногою; вальс із підскоком на одній нозі.
13. Вивчення танцювального етюду естонського танцю «Полька через ніжку» на основі вивчених рухів.
14. Вивчення танцювального етюду естонського танцю «Тульяк» на основі вивчених рухів.
15. Народно-сценічний танець як складова національної культури. Роль народного танцю в духовно-культурному та естетичному вихованні особистості на сучасному етапі розвитку мистецтва.

16. Опанування технікою виконання вправ біля опори другого рівня складності (plie, battement tendu, battement tendu jete).
17. Опанування технікою виконання елементів єврейського танцю.
18. Опанування технікою виконання вправ на середині зали другого рівня складності (танцювальні комбінації в різних характерах)
19. Засновники методики викладання народно-сценічного танцю.
20. Опанування технікою виконання вправ біля опори другого рівня складності (rond de jambe par terre, каблучна вправа, battement fondu)
21. Історія та розвиток танцювального мистецтва Польщі.
22. Опанування технікою виконання елементів польського танцю «Мазурка».
23. Опанування технікою виконання вправ на середині зали другого рівня складності.
24. Мистецтво, творчість – це духовна зброя сьогодення. Історія та розвиток танцювального мистецтва Іспанії.
25. Опанування технікою виконання вправ біля опори третього рівня складності: plie, battement tendu, battement tendu jete.
26. Опанування технікою виконання вправ біля опори третього рівня складності: battement fondu, rond de jambe par terre.
27. Опанування технікою виконання елементів іспанського народного танцю: комбінації на середині зали.
28. Опанування технікою виконання танцювального етюдів в характері іспанського танцю.
29. Історія, розвиток та характерні особливості виконання циганського народного танцю.
30. Опанування технікою виконання вправ біля опори третього рівня складності: plie, battement tendu, battement jete, rond de jambe par terre.
31. Опанування технікою виконання вправ на середині зали третього рівня складності: танцювальні комбінації в різних національних характерах.
32. Національні особливості виконання народних танців зі складним музичним супроводом.

33. Опанування технікою виконання вправ біля опори третього рівня складності: каблучна вправа, fondu, passe, вистукування, adagio, grand battement jete.
34. Опанування технікою виконання вправ на середині зали третього рівня складності: оберти на місці, по діагоналі, по колу.
35. Опанування технікою виконання елементів циганського народного танцю.
36. Опанування технікою виконання танцювального етюду в характері циганського танцю.
37. Особливості навчального процесу під час проведення занять з хореографії. Танцювальне мистецтво Молдови.
38. Опанування технікою виконання вправ біля опори четвертого рівня складності.
39. Опанування технікою виконання вправ на середині зали четвертого рівня складності.
40. Опанування технікою виконання елементів молдавського народного танцю «Жок».
41. Опанування технікою виконання елементів молдавського народного танцю «Молдавеняска».
42. Опанування технікою виконання елементів молдавського народного танцю «Сирба».
43. Збереження національного колориту при створенні комбінацій біля опори та на середині зали у народно-сценічному танці.
44. Опанування технікою виконання вправ біля опори четвертого рівня складності.
45. Опанування технікою виконання вправ на середині зали четвертого рівня складності.
46. Опанування технікою виконання обертів на середині зали та по діагоналі.
47. Танцювальне мистецтво Угорщини.

48. Опанування технікою виконання елементів угорських танців «Чардаш», «Вербункош».

Сучасний танець

1. Сучасний танець як вид хореографічного мистецтва.
2. Постановка корпусу, основні положення.
3. Основні позиції та положення рук, ніг.
4. Вивчення базових рухів екзерсису на середині зали.
5. Вивчення базових кросових комбінацій.
6. Опрацювання техніки дихання та релаксації.
7. Сольна імпровізація.
8. Робота над створенням етюдної комбінації на основі вивченого матеріалу.
9. Історія виникнення та шляхи розвитку модерн-джаз танцю.
10. Вправи для розвитку рухливості хребта на уроці модерн-джаз танцю.
11. Вивчення розігріву на середині зали.
12. Зразки тренувальних вправ.
13. Розігрів у партері на уроці модерн-джаз танцю.
14. Партерний тренаж в синтезі з гімнастичними вправами для розвитку м'язів та суглобів.
15. Стретчінг на уроці сучасного танцю.
16. Розробка студентами комбінації розігріву в партері на уроці модерн-джаз танцю.
17. Зміст та структура уроку модерн-джаз танцю.
18. Вивчення уроку модерн джаз танцю базового рівня складності.
19. Контактна імпровізація.
20. Робота над створенням етюдної комбінації на основі вивченого матеріалу.
21. Основні техніки (школи) сучасного танцю.
22. Просторова організація рухів. Основні танцювальні рівні.
23. Комплекс тренувальних вправ на основі технік сучасного танцю.

24. Аналіз руху за системою Рудольфа Лабана.
25. Основи координації. Поняття «поліцентрія» та «поліритмія».
26. Основи координації. Поняття «ізоляція».
27. Прості і складні ритмічні малюнки.
28. Розвиток модерн-танцю в ХХІ ст.
29. Розігрів у партері на уроці модерн-танцю.
30. Робота над виконанням вправ та комбінацій модерн-танцю в структурі уроку.
31. Розробка студентами комбінації розігріву у партері на уроці модерн-танцю.
32. Музичне оформлення уроку сучасного танцю.
33. Трансформація рухів класичного екзерсису на уроці сучасного танцю.
34. Розігрів на середині зали на уроці сучасного танцю.
35. Розробка студентами комбінації розігріву на середині зали на уроці сучасного танцю.
36. Партерний тренаж на уроці сучасного танцю.
37. Розробка студентами комбінацій партерного тренажу на уроці сучасного танцю.
38. Вправи stretch-характеру, техніка виконання.
39. Рухи та вправи для розвитку рухливості хребта на уроці модерн-танцю.
40. Внесок діячів хореографічного мистецтва в розвиток теорії та методики модерн-танцю.
41. Вивчення кросових комбінацій.
42. Розробка студентами комбінацій з переміщенням у просторі.
43. Створення танцювальних комбінацій різного рівня складності.
44. Історія виникнення вуличних танців.
45. Вивчення базових hip-hop рухів OLD SCHOOL, MIDDLE SCHOOL.
46. Вивчення базових hip-hop рухів NEW SCHOOL.
47. Кроки, що використовуються для зміни напрямку руху в танці.

48. Вивчення комбінації на основі базових hip-hop рухів.
49. Створення комбінацій студентами на основі вивченого матеріалу.
50. Робота над удосконаленням вивчених комбінацій.
51. Танцювальний батл.
52. Класифікація напрямків сучасної хореографії та їх характеристика.
53. Техніка Мерса Каннінгема.
54. Імпровізація на уроці сучасного танцю.
55. Застосування імпровізації в структурі уроку сучасного танцю.
56. Розробка студентами творчих імпровізаційних завдань.
57. Техніка падіння і техніка обертів за Х. Лімоном.
58. Поняття contemporary dance. Особливості стилю.
59. Мистецтво виконання і філософія contemporary dance.
60. Вплив contemporary dance на класичний балет.
61. Опанування танцювальних комбінацій різного рівня складності.
62. Екзерсис на підлозі. Практика виконання техніки Flying low.
63. Особливості драматургії і композиції.
64. Розробка студентами танцювальних комбінацій.
65. Вивчення комбінації (Plie).
66. Вивчення комбінації (Battement tendu, Battement tendu jete).
67. Вивчення комбінації (Rond de jambe par terre).
68. Вивчення комбінації (Battement fondu)
69. Вивчення комбінації (Grand battement jete).
70. Робота над удосконаленням вивчених комбінацій.
71. Партерний тренаж.
72. Сучасні напрями vogue та waaking. Історія виникнення.
73. Методичні аспекти виконання рухів танцювальних напрямків vogue.
74. Методичні аспекти виконання рухів танцювальних напрямків waaking.

75. Масові і популярні у молодіжному середовищі танці. Структура уроків сучасного танцю.
76. Навчальні та танцювальні етюди.

Вправи класичного танцю практичної частини екзамену

Вправи біля опори

- Demi plie та grand plie - напів присідання та глибокі присідання з I, II, IV та V позицій;
- Battement tendu - відведення та приведення “працюючої” ноги в різних напрямках (вперед, вбік, назад), з піруетами з V позиції ніг та зі зміною положень корпусу;
- Battement tendu jete - маленькі кидки на висоту 45° в різних напрямках (вперед, вбік, назад) та маленькі пози, з піруетами з V позиції ніг, та зі зміною положень корпусу;
- Rond de jambe par terre - коло ногою по підлозі en dehors et en dedans, з Grand rond de jambe battements jetés - великий кидок ноги по колу на 90° в напрямку en dehors, розтяжкою на опорній нозі та port de bras , поєднанні з комбінацією Rond de jambe en l'air - коло ногою в повітрі, en dehors et en dedans.
- Battement fondu - танучий рух, що складається з одночасного згинання колін, наприкінці якого “робоча” нога набуває положення умовного sur le sou-de-pied попереду чи позаду опорної ноги, а потім слідує одночасне витягування колін і “працююча” нога відкривається вперед, вбік або назад на 45° чи 90°, із поєднанням напів поворотів fouette з plie releve en dehors et en dedans на 45° чи 90° у напрямках до опори та від опори, з піруетами з V позиції ніг з закінченням у позах ecarte назад і вперед;

- **Battement frappe** - ударний рух, що складається з швидкого, енергійного згинання з легким ударом (на щиколотці основного *cou-de-pied*) “працюючої” ноги і відкривається на висоту 45° в момент розгинання вперед, вбік або назад, та *petit battement sur le cou-de-pied* (маленький батман);
- **Battement développé** - виймання ноги вперед, назад або вбік ковзним рухом “працюючої” ноги по опорній на 90° і вище, з *développé passé* (підведення ноги під коліно), з *développé* із відведенням ноги на 1/4 частини кола та поверненням її назад, з *développé balance* (коротке) - покачування ноги, в позах *effacé*, *écarté* назад і вперед та *attitude effacé* назад і вперед;
- **Grand battement jeté** - кидок ноги на 90° і вище вперед, назад або вбік, в позах *effacé* назад і вперед, з *grand battement jeté* (м'який) - великий енергійний кидок “працюючої” ноги на 90° за допомогою *développé*, з *grand battement pointe* (акцент руху - опускання ноги на витягнутий носок).

Вправи на середині зали

- Маленьке *Adagio* посеред залу, в комбінації з напів поворотами *plié relevé en dehors et en dedans* на 45° чи 90° посеред залу, в позах I, III *arabesques*, в *attitude croisée* на 90°;
- **Battement tendu** в комбінації з **Battement tendu jeté** вперед, назад або вбік, в позах *effacé* назад і вперед, з турами *en dehors et en dedans* з II, V, IV позицій;
- **Rond de jambe par terre en dehors et en dedans, en tournant** (з поворотом) на 1/4 кола в напрямку *en dehors et en dedans*, з *tour lent attitude effacé*, з **Grand fouetté en effacé en dehors**, з *tour en dedans* з IV позиції, в комбінації з **Rond de jambe en l'air**, з *tour en dehors* з IV позиції;

- Grand battement jeté на 90° і вище вперед, назад і вбік, в позах croise назад і вперед, в III arabesque, з турами en dehors з degage просуванні по діагоналі із точки 6 в точку 2;
- Велике Adagio посеред залу, в комбінації з grand jeté en avant, pas glissade, з тур lent з обертом в I arabesque, developpe на 90° в позу ecarte вперед, entrechatquatre, rond de jambe en dehors прийомом relève lent на 90° вперед, тур lent з обертом на ¼ кола en dehors, із закінченням в I arabesque в точку 3; grand fouette з coupe-кроку, завершуючи в позу effacée назад (attitude effacée), pas suivi en tournant, напів поворот fouetté par terre en dehors на носок та з plié relevé на 45°, battement développé на 90° в позу ecarte назад, з développé passe, розтяжкою на опорній нозі.

Вправи allegro (стрибки)

- Pas soute – стрибки з двох ніг на дві по I, II та V позиції ніг;
- Pas assemble – стрибки з однієї ноги на дві з V позиції ніг в V з викиданням ноги на висоту 45° вперед, назад, вбік, в положенні en face, з changement de pied - стрибок з двох ніг на дві з V позиції з demi plié в позицію зі зміною ніг, яка відбувається після стрибка вгору в момент повернення на підлогу в demi plié;
- Pas jete - стрибки з однієї ноги на іншу, коли під час стрибка нога різко кидається вперед, вбік або назад, інша витягується у повітрі, в комбінації з temps leve на одній нозі (друга в положенні sur le cou-de-pied), з rond de jambe en l'air saute, з pas assemblé, з pas de bourree en tournant en dehors зі зміною ніг;
- Sissonne ouverte (відкритий sissonne) - стрибок в завершенні якого одна з ніг відкривається на 90° в позу croisee вперед, в сторону та нахад, в комбінації з sissonne ferme (закритий sissonne) - стрибки з двох ніг на дві, що виконуються з просуванням (відльотом) вперед, в сторону та назад.

Вправи народно-сценічного танцю практичної частини екзамену

Вправи біля опори

- demi plie та grand plie - напів присідання та глибокі присідання за II, IV, V та VI позиціями ніг в характері східного танцю;
- battements tendus - ковзання стопою по підлозі в характері польського танцю;
- battements tendus jetes маленькі кидки в характері молдавського танцю;
- rond de jambe et rond de pied par terre коло ногою по підлозі в характері естонського танцю;
- каблучна вправа в характері грузинського танцю;
- battements fondus - м'яке відкривання ноги через demi-plie, низькі та високі (м'які) розвороти ноги в характері єврейського танцю;
- passé - в характері іспанського танцю;
- flic-flac - вправи з ненапруженою (вільною) ступнею: «мазок» ногою від себе, «мазок» ногою до себе в характері циганського танцю;
- adagio (battements developpe) - м'яке та різке відкривання ноги на 90° в характері українського танцю;
- вистукування в характері мексиканського танцю;
- grand battements jetes - великі кидкові рухи в характері угорського танцю.

Танцювальні етюди

Молдавський танець «Сирба».

Угорський танець «Чардаш».

Вправи сучасного танцю практичної частини екзамену

Вправи на середині зали

- розігрів з вправами на координацію, вправами для розвитку хребта, плечового поясу, балансу, пружності м'язів ніг;

- практична частина уроку на середині зали виконується з трансформаціями класичних позицій і modern jazz позицій рук і ніг, з використанням додаткових рухів на координацію корпусу: plié, battement tendu, battement jeté , rond de jambe par terre, fondu, frappe, adagio, grand battement jeté.

Вправи по діагоналі

- кросові комбінації з переміщенням на розвиток технічних елементів (обертів та стрибків);
- танцювальна комбінація в стилі contemporary dance з використанням техніки flying low .

Завершення практичної частини на середині залу: Імпровізаційний джем.

Література

1. Бігус О.О., Маншилін О.О., Кондратюк Д. О., Мова Л.В., Журавльова А.В., Герц І.І., Донченко Н.П., Батєєва Н.П. – Сучасний танець. Основи теорії і практики: навчальний посібник. – Київ: Видавництво Ліра – К, 2017. – 264 с.
2. Василенко К. Лексика українського народно-сценічного танцю. – К.: Мистецтво, 2016.
3. Васірук С.О. Класичний танець: навчально-методичний посібник. – Івано-Франківськ: Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2009. - 123с.
4. Васяк В.А. «Український народний танець» / В.А. Васяк. –Херсон.: МПП «Видавництво ІТ» Посібник, 2017.
5. Васяк, В. А. Використання фольклорно-етнографічних джерел в українській сценічній хореографії [Текст] / В. А. Васяк // Проблеми та перспективи розвитку хореографічного мистецтва в системі вищої освіти України : Збірник наукових праць III Всеукраїнської науково-практичної конференції / Гол.ред. В. В. Чуба. – Херсон: Вид-во ХДУ, 2017.
6. Володько В. Методика викладання народно-сценічного танцю: навч.-метод. посіб. Вид. 2-е, перероб. / В. Володько. – К. : ДАКККіМ, 2016.
7. Голдрич О.С. Хореографія: посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. - Вид. друге, доповнене - Львів: СПОЛОМ, 2006. - 172с.
8. Гуменюк А. Народне хореографічне мистецтво України. – К.: Мистецтво, 2018.
9. Зайцев Є., Колесниченко Ю. Основи народно-сценічного танцю. – Вінниця, 2017.
10. Захарчук Н.В. Методика вивчення класичного танцю: метод. рек. для студентів спеціальності «Хореографія». - 2-ге вид. - Луцьк: Вежа-Друк, 2017. - 44с.
11. Котов В., Одерій А. Теорія і методика класичного танцю: методичні рекомендації до курсу «Практикум класичного танцю». - Слов'янськ: Вид-во Б.І.Маторіна, 2021. - 58с.
12. Кравченко, І. А. Музичне оформлення вправ класичного екзерсису [Текст] / І. А. Кравченко // Метод. рекомендації для студентів денної та

заочної форм навчання : Напрямок підготовки : 6.02.02.02. Хореографія*
Спеціалізація: художня культура, народно-сценічна хореографія, сучасна хореографія. Спеціальність: 6.01.01.00. ПМСО. Хореографія.
Спеціалізація: художня культура, народно-сценічна та сучасна хореографія. Спеціальність: 7.010103. Хореографія. Спеціалізація :
художня культура, народно-сценічна та сучасна хореографія. – Херсон : Вид-во ХДУ, 2019.

13. Кравченко, І. А. Основи музичного аналізу в роботі хореографа [Текст] / І. А. Кравченко // Метод. рекомендації для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності «Хореографія». – Херсон : Вид-во ХДУ, 2018.
14. Кравченко, І. А. Особливості музичного оформлення занять з джаз-модерн танцю [Текст] / І. А. Кравченко // Методичні рекомендації. – Херсон : Вид-во ХДУ, 2018.
15. Куценко С.В. Теорія і методика народно-сценічного танцю: (навчально-методичний посібник) / упор.: С.В. Куценко. – Умань: ФОП Жовтий О. О., 2016.– 438 с.
16. Марушка М.М., Стецьків П.Т. Теорія і методика класичного танцю. Частина I.- навч.-метод. посіб. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2017. - 112с.
17. Михальчук, І. М. Проблема реалізації принципу наступності у процесі викладання модерн джаз танцю [Текст] / І. М. Михальчук // м. Умань, 16.03.2017р.
18. Михальчук, І. М. Танцювальна імпровізація як формування виконавської майстерності танцівника [Текст] / І. М. Михальчук // Кінезіологія танцю та складно-координаційних видів спорту : навч.-метод.посіб. (м. Львів, 16-17.03.2017 р.) / упоряд. О. А. Плахотнюк. – Львів : Кафедра режисури та хореографії ЛНУ Івана Франка, 2017.
19. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник / В.М. Нагаєв. – К. : ЧП, 2017. – 211 с.
20. Тараканова А.П. Система хореографічного виховання в школах і позашкільних закладах, МОН України, ІЗМН. - К., 2016.
21. Терещенко, Н. В. Історія та методика бального танцю [Текст] / Н. В. Терещенко // Модуль «Історико-побутовий танець» : навч.-метод.посіб.

для студентів денної, заочної та екстернатної форм навчання спеціальності «Хореографія». – Херсон : Вид-во ХДУ, 2019. – 44 с.

22. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю. Підруч. - 2-е вид. - Київ : Альтерпрес, 2007.
23. Чепалов О.І. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст. : монографія /Чепалов О.І. – Х. : Харківська держ. академія культури, 2017. – 344 с.
24. Шалапа С.В., Корисько Н.М Методика роботи з хореографічним колективом. Підручник. 1 частина., 2015, 252 с.
25. Шалапа С.В., Корисько Н.М Методика роботи з хореографічним колективом. Підручник. 2 частина., 2015, 250 с.
26. Шиліна, О. О. Термінологічний словник класичного танцю [Текст] : метод. посіб. / О. О. Шиліна. – Херсон : Вид-во ХДУ, 2017.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського.
2. <http://pidruchniki.ws/> Бібліотека українських підручників.